

Promocijska kampanja *Zgledi vlečeje*

Hčerinski projekt Tedna vseživljenjskega učenja,
temelječ na video-promociji

Poročilo o projektu 2007–2009

Slavica Borka Kucler

Ljubljana, december 2009

Poročilo o projektu: **Zgledi vlečejo 2007-2009**

Poročilo pripravila: **Slavica Borka Kucler**, vodja projekta

Sodelavca v projektu: **Darijan Novak, dr. Petra Javrh**

Drugi: **mag. Zvonka Pangerc Pahernik, Franci Lajovic, Nevenka Kocijančič, Katarina Šešet**

Zunanji sodelavci: **David Fartek** (oblikovanje), **IAM / AMU** (video), **Amidas** d.o.o. (prevajanje)

ACS, Ljubljana, december 2009

VSEBINA

Promocijska kampanja <i>Zgledi vlečejo</i>, Hčerinski projekt Tedna vseživljenjskega učenja, temelječ na video-promociji	5
UVOD: Vloga videa in multi-medijev v promociji VŽU	5
CILJI: Čemu promocijska kampanja <i>Zgledi vlečejo</i>?	6
Uveljaviti želimo nove poudarke v promociji kulture učenja	6
Nagovoriti želimo pripadajoče ciljne skupine	6
Večkratna in večplastna uporaba video-gradiv iz arhiva ACS	7
Komplementarnost promocijskih ukrepov	7
PRODUKTI: Kaj smo ponudili uporabnikom in najširši javnosti?	8
Komplet promocijsko-didaktičnih produktov	8
Video in mm-publikacije v zbirki <i>Zgledi vlečejo</i>	9
Drobno promocijsko gradivo v kampanji <i>Zgledi vlečejo</i>	16
Video-delavnice z uporabo gradiv v zbirki <i>Zgledi vlečejo</i>	16
REZULTATI DELA v projektu <i>Zgledi vlečejo</i>	18
Kaj smo s kampanjo <i>Zgledi vlečejo</i> doslej dosegli?	18
Mnenja uporabnikov publikacij in udeležencev delavnic	20
NAČRTI ZA PRIHODNOST	23
PRILOGA 1: Promocijska kampanja ZV, pregled opravljenih nalog	24
PRILOGA 2: Izvedbeni načrt video-delavnice	30

Promocijska kampanja *Zgledi vlečejo*

Hčerinski projekt Tedna vseživljenjskega učenja, temelječ na video-promociji

0.0 UVOD: Vloga videa in multi-medijev v promociji VŽU

Čas, v katerem živimo, je zaznamovan s silovitim razmahom elektronskih medijev, še zlasti televizije, interneta, elektronskih zapisov zvoka in videa. Ti mediji sooblikujejo svojevrsten, lahko tudi močno odtujen, odnos do realnosti, zato zahtevajo posebno »vzgojo za medije«, da bi lahko ohranili zdravo, kritično distanco do sporočil, s katerimi nas zasipavajo¹. Po drugi strani pa lahko izobraževalci (ne le odraslih) z odgovorno rabo sodobnih sporočilnih možnosti obogatimo učne, informativne, animacijske in druge vsebine in jih tako približamo uporabnikom oziroma naslovnikom.

Na Andragoškem centru Slovenije se že od samega začetka zavedamo moči videogovorice, zato jo vključujemo tako v izobraževalne (usposabljanje mentorjev študijskih krožkov, zviševanje ravni pismenosti) kot tudi v promocijske projekte (promocija primerov dobre prakse s pomočjo video- oziroma TV-predstavitve dobitnikov priznanj). Če namreč želimo kot izobraževalci ter promotorji kulture vseživljenjskega učenja pritegniti pozornost in doseči, da nas ljudje tudi dejansko »slišijo«, se moramo približati t. i. celostnemu učenju. »Spoznanja o delovanju možganov namreč dokazujejo, da moramo v učnem procesu delovati na čim več čutil, spodbujati vse učne tipe (abstraktno-verbalnega, nazornega, čutnega in praktičnega), vplivati na celostno delovanje možganov in aktivirati čim več inteligenc.«²

Upoštevač iztočnico je seveda mogoče takoj ugotoviti, da nas najbolj celostno nagovori videomedij. »Video oddaja sporočila sočasno na tri načine: slušno, vidno in spodbuja čustva. Pri učenju so zelo pomembna zlasti čustva. Pri sprejemanju dražljajev sodelujeta obe možganski polovici. Za ponazoritev lahko pomislimo, kako učinkuje na nas ogled filma po televiziji ali v kinu. Pogosto vzbudi v nas močne čustvene odzive ...«³ Če torej vsebini videosporočil dodamo osebno noto, tako da predstavimo življenjsko izkušnjo in dosežke neke osebe, s katero se je mogoče poistovetiti, je cilj skoraj zagotovo že dosežen: človek nam bo prisluhnil, mi smo le odgovorni za vsebino – da s kakovostjo sporočila upravičimo čas in pozornost, ki nam ju bo namenil.

---

¹ Erjavec, K., in Volčič, Z.: Odraščanje z mediji, Ljubljana, ZPMS 1999.

² Morano, Miran: Video pri izobraževanju, Ljubljana, ACS 1994, str. 8.

³ Prav tam, str. 12.

1.0 CILJI: Čemu promocijska kampanja *Zgledi vlečejo*?

1.1 Uveljaviti želimo nove poudarke v promociji kulture učenja:

Upoštevač mednarodne dokumente s področja vseživljenjskega učenja in izkušnje mednarodnih festivalov učenja, ugotavljamo, da se strokovna javnost čedalje bolj zaveda pomena dobrih zgledov, se pravi primerov dobre prakse, kakšne nedvomno imamo pri nas v dobitnikih priznanj ACS. Gre za ljudi, ki s svojimi dosežki dokazujejo, da je z učenjem mogoče doseči marsikaj, kar se lahko zdi nedosegljivo. Dobitniki priznanj so lahko ne le ambasadorji pravice do učenja, temveč tudi promotorji vseživljenjskega učenja kot takega, saj v javnosti pričajo, da se učenje ne konča z izstopom iz šole ali s pridobitvijo kvalifikacije, temveč da je učenje oziroma spopolnjevanje vseživljenjski proces in kot tak eno pomembnejših znamenj, da smo kot ljudje duhovno živi, da se razvijamo in da smo odgovorni do sebe in do skupnosti.

Novi poudarki zadevajo tudi vroče teme vsakdanjika, tako področje staranja prebivalstva kot tudi varovanje okolja, trajnostni razvoj, socialno vključenost, aktivno državljanstvo, različne oblike in ravni pismenosti, konkurenčnost na trgu delovne sile, odpiranje novih razvojnih možnosti na gospodarskem področju, načrtovanje karijerne poti, strategijo izhoda iz gospodarske krize, razvoj prostovoljskih dejavnosti in druge.

1.2 Glede na aktualne poudarke želimo nagovoriti pripadajoče ciljne skupine:

V skladu z zahtevami po aktualnih promocijskih poudarkih določamo tudi izbrane ciljne skupine, ki jim produkte v kampanji *Zgledi vlečejo* namenjamo. Vsebine usklajujemo tako s sporočili vsakokratnega 'evropskega leta' (na primer ELEM 2007, ELMD 2008) kot tudi z načrti financerjev (MDDSZ, MŠŠ). Posamezne vsebine predlagamo sami – v skladu s potrebami, ki se pokažejo v okviru razvojnih projektov ACS in evalvacije TVU ter potreb na področju izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja.

Doslej smo upoštevali potrebo po promociji novih znanj za **socialno vključenost oseb s posebnimi potrebami** oziroma pripadnikov različnih ranljivih skupin prebivalstva (ZV I–III, izšla v Evropskem letu enakih možnosti za vse – ELEM 2007)), **načrtovanje poklicne kariere** v različnih življenjskih obdobjih (ZV 4, 5 in 6; didaktični komplet je izšel v treh zvezkih, v letih 2007–2008) ter za **kakovostno sožitje v večkulturnih okoljih** oziroma za pozitivno naravnost do vseh oblik drugačnosti (ZV 7 in 7a, v Evropskem letu medkulturnega dialoga – ELMD 2008). Za potrebe MDDSZ, kot spremljevalni program Konferenci EU, Delo za mlade, blaginja za vse, izvedene v času predsedovanja Slovenije

EU, je izšla zbirka uspešnih mlajših učečih se odraslih, opremljena z angleškimi podnapisi, ki smo ji kasneje dodali še izbor dobrih zgledov, pomembnih za nekatere druge ciljne skupine (uspešne učeče se odrasle med Romi, priseljenci, samozaposlenimi, brezposelnimi, slepimi).

Promociji vseživljenjskega učenja v najširši javnosti je namenjeno drobno promocijsko gradivo. Doslej smo zasnovali in izdali promocijske letake z obrazi in animacijskimi citati dobitnikov priznanj. Letaki so še posebej primerni za animacijo obiskovalcev prireditve TVU ter za promocijo v mednarodnih okoljih (angleška različica letakov).

1.3 Večkratna in večplastna uporaba video-gradiv iz arhiva ACS:

V desetih letih snemanja video-portretov se je v našem arhivu nabrala dragocena zbirka primerov dobre prakse. Mnoga sporočila, čeprav dokumentarno upodobljena pred več leti, so še vedno dragocena in aktualna. Odločili smo se, da jih tematsko povežemo in strokovno nadgradimo, jim dodamo uporabno tiskano gradivo in ga ponudimo izvajalcem TVU, še posebej pa svetovalcem v zavodih za zaposlovanje, svetovalnih središčih, središčih za samostojno učenje oziroma v centrih VŽU, učiteljem ter drugim potencialnim uporabnikom in prek njih nagovorimo nemotivirane, učno nedejavne, pripadnike ranljivih skupin prebivalstva (hendikepirane, bolnike, osebe z zaostankom v razvoju, osipnike, brezposelne, ostarele, pripadnike manjšin ...) in jim pokažemo, da lahko z učenjem naredijo še veliko dobrega zase, za bližnje in širšo skupnost. Pri izbiri ciljnih skupin smo se uglasili s potrebami področnih ministrstev in sporočili vsakokratnega »evropskega leta« (2007 – Evropsko leto enakih možnosti za vse, 2008 – Evropsko leto medkulturnega dialoga). Zasnovali smo promocijsko kampanjo in jo zato, ker temelji na osebnih zgledih dobitnikov priznanj, poimenovali *Zgledi vlečejo*.

Večkratna uporaba kakovostnih video-gradiv poceni oblikovanje novih multi-medijskih gradiv, saj vključuje le strošek nadgradnje, z minimalnim številom snemalnih terminov, adaptacijo oblikovalskih rešitev, vendar z izvirnim scenarijem, uglasenim s posebnostmi izbrane ciljne skupine (npr.: osebe s posebnimi potrebami, jezikovne in druge manjšine, brezposelni idr.).

1.4 Komplementarnost promocijskih ukrepov za učinkovitejši nagovor ciljnih skupin:

Promocijsko kampanjo *Zgledi vlečejo* sestavljajo promocijski ukrepi na več ravneh, podprti z raznovrstnim promocijskim gradivom, z nastopi v izbranih ciljnih skupinah/okoljih in usposabljanji (delavnicami).

- a) Kampanja *Zgledi vlečejo* je namenjena promociji na domači in mednarodni ravni. Gradiva pripravljamo v slovenskem jeziku, vsebine, zanimive za mednarodno

promocijo, pa izdamo dvojezično ali v dveh jezikovnih različicah (publikaciji *Zgledi vlečejo 7a* in *8*; promocijski letaki v slovenskem in angleškem jeziku).

- b) Vsa video-gradiva so zasnovana tako, da se jih lahko predvaja kot samostojne TV-oddaje oz. video-dogodke, lahko pa jih kot spremljevalni/dopolnilni program vključimo v širše izobraževalne, promocijske, festivalske in kulturne prireditve.
- c) Video-predstavitve so namenjene tako nacionalni promociji v mreži kabelskih TV-postaj kot tudi delu s posamezniki (svetovanju, animaciji s pomočjo dobrih zgledov) ali skupinami (na delavnicah, dnevih odprtih vrat, prireditvah TVU, v razredih, na posvetih, konferencah).
- d) Animaciji posameznikov so namenjeni promocijski letaki. Posameznike pa seveda nagovarjajo tudi TV- in druge video-predstavitve primerov dobre prakse.
- e) Animaciji in usposabljanju strokovnih delavcev (učiteljev, mentorjev, svetovalcev) v zaključenih skupinah so namenjene tematske delavnice.

2.0 PRODUKTI: Kaj smo ponudili uporabnikom in najširši javnosti?

2.1 Zagotovili smo komplet promocijsko-didaktičnih produktov, ki se v okviru promocijske kampanje vzajemno dopolnjujejo in podpirajo:

- **Tematske multi-medijske komplete**, oblikovane glede na potrebe ciljnih skupin, sestavljene iz didaktičnih in promocijsko naravnanih video-izdelkov in tiskanega gradiva z vsebinskimi povzetki iz oddaj in didaktičnimi napotki uporabnikom,
- **video-delavnice** za izbrane ciljne skupine, doslej predvsem na temo medkulturnega dialoga in rabe videa v promocijske in izobraževalne namene ter
- **drobno promocijsko gradivo** (letaki s citati dobitnikov priznanj, v slovenskem in angleškem jeziku, za najširšo promocijo, doma in v mednarodnem prostoru).

Izdali smo:

- **devet** video- oziroma **multi-medijskih publikacij** in
- **sedem promocijskih letakov** v slovenskem (7x3.000 izv.) in angl. jeziku (7x1.000).

Zasnovali smo:

- tri video-delavnice za izbrane ciljne skupine,
- dve sta bili tudi uspešno izvedeni, doma in na mednarodnih strokovnih srečanjih (vloga videa pri usposabljanju za medkulturne kompetence in vloga videa v promociji kulture učenja v izbranih ciljnih skupinah),
- promocijsko kampanjo v podporo aktivnemu staranju, ki se bo izvajala 2010-2012.

2.2 Video oziroma multi-medijske publikacije v zbirki Zgledi vlečejo:

2.2.1 Zgledi vlečejo 1–3 ⁴

Z učenjem do enakih možnosti za vse

- I. ne glede na narodnost, kulturno ali rasno pripadnost*
- II. ne glede na invalidnost, bolezen ali zaostanek v razvoju*
- III. ne glede na starost, družinsko ali socialno poreklo*

V ELEM 2007 smo želeli z video-govorico nagovoriti tiste med nami, ki si morajo zaradi svoje drugačnosti enakovredno vključenost v družbo šele izboriti. Želeli smo opogumiti njihove bližnje, pa tudi državne službe, ki odločajo o njihovih možnostih, in mlade, ki si šele oblikujejo odnos do drugačnosti, da bi postali občutljivi in razumevajoči, da bi znali ustvarjati okolja, v katerih bi bila drugačnost dobrodošla. Prepričani smo namreč, da lahko življenjske zgodbe ljudi, ki so se morali soočiti s svojimi primanjkljaji, oviranostjo in omejitvami pripomorejo k temu, da bi se znal vsakdo izmed nas ozreti okrog sebe z bolj sproščenim pogledom in občutljivostjo za lastno in tujo drugačnost, izjemnost, dragocenost. Težave in ovire, na katere naletimo v življenju – bolezen, invalidnost, motnje v razvoju, starost, brezposelnost, jezikovna in kulturna drugačnost – so lahko vzroki za prepade med ljudmi, za trpljenje in odtujenost, lahko pa postanejo izziv za odkrivanje novih, izvirnih poti za samouresničitev in za ustvarjalno sodelovanje v skupnosti.

Gradivo je uporaben pripomoček učiteljem, mentorjem, strokovnjakom, svetovalcem in drugim pri motiviranju odraslih ter mladostnikov, da z vseživljenjskim učenjem pridejo do enakih možnosti in obogatijo svoje življenje.

Video je bil predvajan v spremljevalnem programu TVU 2007, na posvetih ravnateljev, v šolah (ni zbirnega podatka) in na delavnicah ACS (5 predvajanj na video-delavnicah v okviru Usposabljanja za medkulturne kompetence).

Naklada: Publikacija je izšla v **100 izvodih**, **40** izvodov je bilo **naknadno nasnetih**.

Razdeljenih je bilo **139 izvodov**, **93 uporabnikom** (NUK, ACS, 11 ljudskih univerz, 6 šol, 14 izobraževalnih organizacij/ustanov, 14 drugih izvajalcev TVU, 2 financerja, 4 knjižnice, 7 avtorjev, 21 dobitnikov priznanj ACS, 11 udeležencev delavnic).

---

⁴ Kucler, Borka Slavica: Z učenjem do enakih možnosti za vse (video-posnetek/DVD, vložna knjižica), ACS, Ljubljana 2007, Zgledi vlečejo 1-3

Evidentirana predvajanja: 9x na delavnicah ACS; predvajanja v okviru spremljevalnih vsebin TVU, uglasenih s temo evropskega leta (ni zbirnega podatka), ali kot didaktični pripomoček v šolah, **2x na srečanjih ravnateljev ...**

Kljub temu, da so imeli izvajalci TVU že 5 letne izkušnje z video-portreti dobitnikov priznanj v festivalski ponudbi vsebin, se pri uporabi tematskega videa niso znašli in so ZV 1-3 uporabljali predvsem kot del spremljevalnega dogajanja, 'za vzdušje'. Prvi dve leti smo še predvidevali, da se bodo znašli sami in odkrili bolj kreativne možnosti uporabe MM-gradiv iz zbirke Zgledi vlečejo. V podporo novim oblikam smo video predstavljali na srečanjih izvajalcev TVU, pozornost smo skušali zbuditi s prispevki v TVU-Novičkah in z neposredno, osebno animacijo izvajalcev in še posebej koordinatorjev TVU. V letu 2009 ugotavljamo, da bomo morali izvajalce usposobiti za večnamensko rabo MM-gradiv (načrt delavnic), s predhodno raziskavo potreb in vsebin (načrt izvedbe fokusnih skupin).

2.2.2 Zgledi vlečejo 4–6 (didaktični komplet)⁵

Svojim ciljem naproti I-III

Didaktični komplet ***Svojim ciljem naproti*** z življenjskimi zgodbami uspešnih učečih se odraslih nagovarja učno nedejavne, da bi si z izobraževanjem izboljšali kakovost življenja in položaj na trgu delovne sile. Med uporabniki so zavodi za zaposlovanje, izvajalci izobraževanja odraslih, razvojne agencije, šole in drugi.

Didaktično gradivo je lahko učinkovit pripomoček izobraževalcem odraslih, svetovalcem in drugim strokovnim delavcem v zavodih za zaposlovanje, svetovalnih središčih, razvojnih agencijah in drugod. Gradivu je priložena knjižnica, ki prinaša zgoščen zapis o posameznem obdobju kariere, povzetke iz oddaje in napotke izobraževalcem za uporabo kompleta.

Zgodnje obdobje kariere (ZV 4)

Prvi del kompleta predstavlja *zgodnje obdobje kariere*, ki obsega približno prvih pet let delovnih izkušenj. To obdobje zaznamuje bitka za obstanek na trgu dela in preizkušanje

---

⁵ Javrh, Petra: *Svojim ciljem naproti I, Zgodnje obdobje kariere, didaktični komplet* (video-posnetek/DVD, vložna knjižica), ACS, Ljubljana 2007, Zgledi vlečejo 4
Svojim ciljem naproti II, Srednje obdobje kariere, didaktični komplet (video-posnetek/DVD, vložna knjižica), ACS, Ljubljana 2007, Zgledi vlečejo 5
Svojim ciljem naproti III, Zrelo obdobje kariere, didaktični komplet (video-posnetek/DVD, vložna knjižica), ACS, Ljubljana 2008, Zgledi vlečejo 6

različnih možnosti, kako si utreti karierno pot, učenje nenapisanih pravil v delovnih odnosih v organizaciji in vse bolj jasno spoznanje, katero delo bi najraje opravljali.

Video-gradivo je namenjeno učencem, dijakom, mlajšim odraslim, ki razmišljajo o bodoči karieri, kot didaktični pripomoček pa učiteljem, vzgojiteljem in izobraževalcem odraslih.

Srednje obdobje kariere (ZV 5)

Drugi del kompleta predstavlja *srednje obdobje kariere*, ki obsega čas med petim in dvajsetim letom delovne dobe. To je čas mnogih dilem, nepričakovanih izzivov in zahtev. Zaznamuje ga tudi mojstrstvo pri delu, neodvisnost ter usklajevanje z družinskim življenjem.

Gradivo je namenjeno posameznikom v srednjih letih, ki načrtujejo spremembe na svoji poklicni poti ter razmišljajo o novih, drugačnih izzivih, ter učiteljem, vzgojiteljem in izobraževalcem odraslih.

Zrelo obdobje kariere (ZV 6)

Tretji del didaktičnega kompleta *Svojim ciljem naproti* predstavlja *zrelo obdobje kariere*, ki obsega čas po tridesetem letu delovne dobe.

Namenjen je posameznikom, ki načrtujejo spremembe v svoji iztekajoči se karieri in razmišljajo o izzivih aktivnega staranja, pa tudi učencem, dijakom, mlajšim odraslim in ljudem v srednjih letih, ki se žele seznaniti s tretjo etapo karierne poti. Tudi tretji del je lahko učinkovit didaktični pripomoček učiteljem, vzgojiteljem ter izobraževalcem odraslih.

Skupna naklada je bila **420 izvodov**.

Šestdesetim uporabnikom je bilo **razdeljenih 395 publikacij** (44 posam., 117 kompletov).

Med uporabniki so zavodi za zaposlovanje, izvajalci izobraževanja odraslih, razvojne agencije ter šole. Zbirnega podatka o številu predvajanj sicer nimamo, s pomočjo študentke andragogike na obvezni študentski praksi na ACS pa smo **opravili telefonsko raziskavo** med naročniki / prejemniki mm-publikacij ZV 4-6 **o načinih rabe didaktičnega gradiva**.

Rezultati raziskave žal niso bili spodbudni, saj je bila raba pretežno neinventivna, bolj ilustrativna ali celo povsem pasivna/spremljevalna! Nekateri izvajalci so

- zgolj posredovali gradivo lokalnim TV-postajam v predvajanje (4x na Koroškem),
- gradivo so za samoizobraževanje uporabljali zaposleni (IC Štore, LU Radovljica),
- gradivo imajo na voljo uporabniki v CVŽU (Razvojna agencija Sinergija, ICRA d.o.o., Glotta Nova; Posoški razvojni center Tolmin),

- gradivo so predvajali brezposelnim (IC Štore: odzivi zelo različni, od navdušenih do brezbriznih; ZRSZ Ajdovščina; RIC Novo mesto: v zaposlitvenem kotičku in na delavnicah za brezposelne, kjer so z videom udeležence uspešno nagovorili),
- video so uporabljali v programu UŽU-MI (UPI Žalec; Racio: 11 udeležencev programa je prejelo tudi delovni list z vprašanji in najbolj sta se jih dotaknili zgodbi Olge Oserban in Pavle Hudorovac, ki sta bili vključeni v formalno izobraževanje, medtem ko neformalnih oblik učenja ne razumejo kot izobraževalni dosežek);
- video so predvajali uporabnikom zavoda (Zarja: video varovancev ni pritegnil),
- gradivo so predvajali na delavnicah za mlajše odrasle (MIKK, Center za socialno delo; LU Velenje: prireditvev *Poklicne poti* v času TVU; LU Ajdovščina: v programu PUM in Pot do izobrazbe, kjer sodelujejo z ZRSZ; RIC Novo mesto: v PUM),
- gradivo so uporabljali pri delu v študijskih krožkih, fokusnih skupinah, v društvih (ŠK Zavoda za gozdove; Občina Solčava; KTRC Radeče: v ŠK-jih in izobraževalnih delavnicah, kjer so bili odzivi zelo dobri, a menijo, da bi bil učinek večji, če bi se srečanj udeležil kdo z ACS; RIC Novo mesto: v fokusnih skupinah)
- gradivo je bilo del predstavitev na konferencah (direktor ACS: Konferenca o VŽU odraslih z motnjo v duševnem razvoju;)
- gradivo 'imajo na voljo' v svetovalnih središčih, v SSU ter v svetovalnih službah v šolah (CDI Univerzum; LU Koper; UPI Žalec; OŠ Savsko naselje Ljubljana; ISIO Murska Sobota; LU Postojna)
- gradivo so predvajali kot spremljevalni dogodek (Zarja: v času TVU; ICRA, d.o.o.: dobri odzivi udeležencev; v video-programu Študentske arene 2009; na prireditvah v org. zavoda Moja soseska: na Otočcu, v Celju, v MS, BTC v Ljubljani),
- gradivo je zelo uporabno in ga bodo z veseljem uporabljali tudi v prihodnje (Jože Prah: za delo v študijskih krožkih; Zarja; LU Velenje: uporabljajo večkrat)
- gradiva 'se še niso lotili, a se ga še bodo' (LU Ptuj),
- gradivo so si ogledali le bežno, ker je že veliko možnosti na spletu (CDI Univerzum LJ, Svetovalno središče),
- gradivo je del knjižnične ponudbe/izposoje (Knjižnica Koper; Kosovelova knjižnica Sežana; knjižnica OŠ Dragotina Ketteja Ilirska Bistrica; Mestna knjižnica Izola; Knjižnica Litija; Knjižnica Šmarje pri Jelšah),
- gradivo do njih sploh ni prišlo ali ne vedo, kaj se je z njim zgodilo (podružnična OŠ Kokrica/OŠ Franceta Prešerna Kranj; LU Slovenska Bistrica; Univerzum Minerva).

Naloga za 2010 oziroma prihodnost: Rezultati raziskave kažejo, da bomo morali pred nadaljnjimi koraki v projektu najprej izvesti raziskavo potreb po gradivih in vsebinah (s pomočjo fokusnih skupin) ter pripraviti usposabljanja uporabnikov MM-gradiv.

2.2.3 Zgledi vlečejo 7 (tematski komplet ELMD 2008)⁶

Bogatejši v različnosti

Učenje za kakovostno sožitje v večkulturnem okolju

Tematski komplet *Bogatejši v različnosti*, ki smo ga uglasili s sporočili ELMD 2008, je zbirka primerov dobre prakse, obogatena aktualnim, promocijskim / reportažnim video-zapisom. Predstavlja dobitnike priznanj Andragoškega centra Slovenije minulih let, ki so z osebnim zgledom, lastnim učenjem ali snovanjem izobraževalnih ter ustvarjalnih možnosti za pripadnike drugih narodnosti, kulturnih ter jezikovnih manjšin utirali možnosti za kakovostnejše sožitje v narodnostno in kulturno pisanem okolju. Video ima tri menijske izbire nagovorili tri ciljne skupine

Video je priložena vložna knjižica s povzetki iz oddaje in didaktičnim uvodom. Gradivo lahko pri svojem delu uporabijo učitelji, svetovalci, mentorji in drugi, ki delajo z ljudmi vseh generacij. Z njim si pomagajo pri osvetlitvi vloge izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja pri uzaveščanju pomena in prednosti medkulturnega dialoga ter pri krepitvi enakovrednosti, razumevanja in spoštovanja drugih kultur, veroizpovedi, prepričanj, narodnosti, jezikov, ljudstev in izročil.

Skupna naklada: Izšlo v 150 izvodih;

Razdeljenih je bilo 141 MM-kompletov, 91 uporabnikom.

Evidentirana predvajanja: na treh delavnicah Razvijanje medkulturnih kompetenc, ACS 2008; odprtje TVU 2008 v MB; 21 predvajanj na 13 TV-kanalih (regionalnih in kabelskih TV), večje število predvajanj v okviru prireditve TVU 2008; 4x na prireditvah Zavoda Moja soseska; program Študentske arene;

Razdeljeno šolam, za uporabo pri družboslovnih predmetih:

- OŠ Moravče, OŠ Dragotina Ketteja Ilirska Bistrica, OŠ Savsko naselje, OŠ Srečka Kosovela Sežana, OŠ Franceta Prešerna Kranj;
- Srednja zdravstvena in kozmetična šola Maribor, ŠC za PTT Ljubljana, Gimnazija Kranj, Gimnazija Jesenice.

Zbirka publikacij je bila ponujena celotni mreži šol, vendar je bil odziv pičel. Rezultat je nekoliko boljši ob upoštevanju okoliščine, da so nekaterim šolam posamezne publikacije iz zbirke ZV posredovali koordinatorski TV.

---

⁶ Kucler, Borka Slavica: *Bogatejši v različnosti, Učenje za kakovostno sožitje v večkulturnem okolju, tematski komplet (video-posnetek/DVD, vložna knjižica)*, ACS, Ljubljana 2008, Zgledi vlečejo 7

2.2.4 Zgledi vlečejo 7A (dvojezični komplet ELMD/EYID 2008)

Bogatejši v različnosti / Richness in Diversity

Publikacija, namenjena promociji v mednarodnih okoljih.

Tematski multimedijski komplet *Bogatejši v različnosti*, uglasen s sporočili ELMD 2008 / EYID 2008, smo zaradi aktualnosti sporočil evropskega leta izdali tudi v dvojezični različici, kot posebno publikacijo *Richness in Diversity*. Že v samo oddajo smo vključili primere dobre prakse iz tržaškega in koroškega zamejstva, širok domet pa imajo tudi portreti priseljencev, Romov in drugih dobitnikov priznanj ACS, ki ponazarjajo multikulturnost na Slovenskem in v neposredni soseščini. Video smo angleško podnaslovili, natisnili dvojezično različico ovitka in angleško različico vložne knjižice. S tem smo gradivo za promocijo vseživljenjskega učenja in medkulturnega dialoga ponudili tudi mednarodni javnosti.

Skupna naklada: Izšlo v **50 izvodih, 60 dodatno** nasnetih;

Razdeljenih: 99 publikacij, 77 uporabnikom.

Evidentirana predvajanja: 7 predstavitev na strokovnih in drugih mednarodnih dogodkih (zaključne prireditve ELMD/EYID v Bruslju in Parizu, predstavitev primerov dobrih gradiv za promocijo medkulturnega dialoga na ravni EU, predstavitev na mednarodnih konferencah v Helsinkih in v Italiji, predstavitev na medregionalnem strokovnem posvetu o uspešnih oblikah neformalnega učenja odraslih v Italiji ter udeležencem Regionalnega posveta za uresničevanje Akcijskega načrta za učenje odraslih na ravni EU; 2x v programih za tujce / priseljene osebe (LU Slovenska Bistrica, UPI Žalec);

Razdeljeno gostom iz tujine: 1x iz ZRN; 1x iz Avstrije; 10x gostom iz Bosne; 30 izv. razdeljenih na Regionalnem srečanju EU *Adult Learning Action Plan* v LJ).

Predstavitve in izročanje ob nastopih v tujini: 1x EAEA, Helsinki; 1x predstavitev v Parizu, ob zaključku EYID; 2x v Avstriji; Ministrstvo za kulturo: predstavitev dobrih praks na ravni EU; 2x Lynne Wilson, Grundvig, GB; 5x Nevenka Bogataj, Območni center za permanentno IO, TS-Genova, Italija;

2.2.5 Zgledi vlečejo / Role models attract 8⁷

Učenje – vrata v svet novih priložnosti /

Learning – Doorway to the World of new Opportunities

Zbirka obsega dvanajst video-portretov izbranih dobitnikov priznanj Andragoškega centra Slovenije iz obdobja 2000–2007. Portreti so opremljeni z angleškimi podnapisi, zato so primerni za domačo in predvsem mednarodno promocijo. Mogoče so poljubne vsebinske kombinacije primerov dobre prakse s področja kulture učenja, primernih za animacijo izbranih ciljnih skupin.

Prvih pet portretov dobitnikov priznanj ACS, objavljenih v tej publikaciji, je bilo predstavljenih na mednarodni konferenci *Delo za mlade – blaginja za vse (23. do 25. april 2008)*, oziroma je bilo namensko izbranih prav za ta dogodek, ki je potekal pod vodstvom Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v okviru slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije, zato gre seveda za primere zglednih učečih se iz vrst mlajših odraslih.

Celotna zbirka je bila namenjena predstavitvi na *Festivalu slovenskega šolstva – ustvarjalnost in inovativnost pri učenju (21. do 23. maj 2008)*, dogodku Ministrstva za šolstvo in šport v okviru slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije.

Skupna naklada: Izšlo v **50 izvodih**, naknadno nasnetih **110 izvodov**.

Razdeljenih: **115 publikacij**, **83 uporabnikom**.

Publikacija je bila razdeljena: predstavnikom financerjev, razvojnih agencij in zaposlenim na ACS za potrebe mednarodne promocije VŽU in primerov dobre prakse; predstavljena in razdeljena je bila mednarodnim strokovnjakom, obiskovalcem ACS (iz Anglije, Finske, Avstrije, Nemčije, Bosne, Srbije, Hrvaške, Italije) in udeležencem Regionalnega posveta za uresničevanje Akcijskega načrta za učenje odraslih na ravni EU.

Video s primeri dobre prakse je bil predvajan: na mednarodni konferenci *Delo za mlade – blaginja za vse*; na zaključni konferenci projekta FACE IT!, Iasi, Romunija, julij 2008; na štirih prireditvah zavoda Moja soseska, namenjenih promociji vročih tem s področja vseživljenjskega učenja; v spremljevalnem programu Študentske arene; na mednarodnem srečanju v Italiji (Mateja Sedej, MDDSZ); na regionalnem posvetu 'Adult Learning Action plan: from policy to practice', Ljubljana, november 2009.

---

⁷ Novak, Darijan, ured.: Učenje – vrata v svet novih priložnosti / Learning – Doorway to the World of new Opportunities; 12 video-portretov / English subtitles; ACS, Ljubljana 2008; Zgledi vlečejo 8

Ker je bilo po video-gradivih *Zgledi vlečejo* veliko povpraševanje, smo se odločili za samostojno nasnemavanje dodatnih izvodov video- publikacij *Zgledi vlečejo* 4, 5, 6, 7, 7a in 8. Dodatno nasneti DVD-ji so bili brez ustrezne tiskane opreme (ovitki, vložne knjižice), zato smo zagotovili natis ovitkov za ZV 7 (200 kom.), 7a (200 kom.), in ZV 8 (150 kom.), ter po 200 vložnih knjižic za Zgledi vlečejo 7 ter 7a.

2.3 Drobno promocijsko gradivo v kampanji Zgledi vlečejo

Poleg tiskovin, s katerimi so oplemenitene MM-publikacije v zbirki *Zgledi vlečejo*, je v kampanji predvideno tudi drugo tiskano gradivo. V minulem obdobju 2006–2009 obsegajo izdana drobna promocijska gradiva le **letake, zasnovane kot knjižna kazala**, s podatki o ACS in projektu. Uporabno vrednost zagotavljamo s koledarjem za leti 2009 in 2010, promocijsko pa s **portreti dobitnikov priznanj** (7x, s soglasjem dobitnikov in avtorizacijo citata, ki ga podpisujejo).

Letaki so dobrodošli med izvajalci TVU, saj preprosto in jedrnatu nagovarjajo udeležence prireditelj TVU in jih vabijo, da s pomočjo učenja oplemenitijo svoje življenje.

Za potrebe promocije v mednarodnih krogih in v mednarodnem gibanju festivalov učenja smo izdali tudi **angleško različico letakov** in jih uspešno uporabljali na domačih in mednarodnih prireditvah in strokovnih srečanjih.

2.4 Video-delavnice z uporabo gradiv v zbirki Zgledi vlečejo

2.4.1 Doslej sta bili uspešno izvedeni dve vrsti delavnic v okviru projekta Zgledi vlečejo:

Delavnica, posvečena medkulturnemu dialogu, v okviru usposabljanja za medkulturne kompetence, **Zmožnosti in veščine za kakovostno delovanje v medkulturnih okoljih**. V okviru delavnice sta bili uspešno uporabljeni **publikaciji ZV 1-3 in ZV 7**. Delavnica je bila izvedena v okviru usposabljanja za medkulturne kompetence, ACS, 1x v letu 2007 (dec.), 3x v 2008 (1x jan., 2x jeseni). Izvedbeni načrt delavnice: **priloga št. 2**.

Delavnica, posvečena predstavitvi **vloge videa**, še posebej publikacij *Zgledi vlečejo*, v **promociji kulture učenja** ter **pravice do učenja** v vseh življenjskih obdobjih in predstaviti primerov dobre prakse. Delavnica je bila izvedena na mednarodni konferenci LLinE v Helsinkih, januarja 2009.

2.4.2 Okvirni načrt delavnic za prihodnje obdobje, 2010–2012:

Obseg in okvir delavnice:

- Celodnevna delavnica, 6-8 oziroma **optimalno 7 ur**, med 9. in 16. uro
- **S potrdilom** o opravljenem usposabljanju.

Struktura usposabljanja:

- 2 uri strokovnega uvoda (2 zunanja strokovna sodelavca)
- 2 uri informativno-demonstracijskih predstavitev (sodelavca ACS+ PJV)
- 2 uri vodenih video-delavnic (3 moderatorji: sodelavca ACS + PJV)
- 1 ura poročanja o delu znotraj delavnic, izmenjava izkušenj, spoznanj.

(Video)delavnica kot oblika dela predpostavlja:

- aktivno vključevanje udeležencev v učni proces,
- učenje s pomočjo izmenjave izkušenj in stališč,
- sodelovalno učenje (delo v manjših skupinah, razdelitev vlog),
- učenje, podprto z govorico videa in MM-gradiv.

Posebnosti učnega procesa, podprtega z video in MM-govorico:

- v ospredju je večplastnost zaznavanja, dojetanja, pomnjenja in s tem učenja;
- video-govorica kot taka temelji na večplastnosti sporočanja, jo uveljavlja in tako omogoča lažje in bolj celostno učenje;
- video- in MM-govorica nagovarjata tudi čustva, kar prispeva k čustvenemu doživljanju in zorenju udeleženca izobraževanja ter k učenju,
- srečevanje z življenjskimi zgodbami in učenje s pomočjo empatije.

Video in multimediji omogočajo široko paleto možnosti uporabe:

- na začetku učnega dogodka za doseganje osredotočenosti na obravnavano temo;
- sredi učnega procesa za osvetljevanje posameznih vsebin ali razreševanje dilem pri udeležencih;
- na koncu učnega dogodka, za osvetlitev celote ali izbranega segmenta;
- kot relativno samostojen izobraževalni dogodek, ki zahteva le kratek/jednat tematski uvod, razpravo ali pisanje refleksij ter izmenjavo mnenj, izkušenj ...
- kot dopolnilni dogodek k pogovoru z gostujočo osebo, ki ima podobno življenjsko izkušnjo, s strokovnjakom, predstavnikom lokalne skupnosti ...

Najširši vsebinski kontekst: **uporaba videa v podporo kulturi učenja**

Trije temeljni vsebinski poudarki delavnic:

1. Video v podporo **sožitju v večkulturnih okoljih**
2. Zgledi vlečejo – videopromocija **aktivnega staranja**
3. Video in MM-gradiva v podporo **razvoju kariernih poti**

Ad 1.) Video v podporo sožitju v večkulturnih okoljih

Ciljne skupine: **učitelji, mentorji, svetovalci, organizatorji**, še posebej **neformalnih oblik učenja odraslih, animatorji** kulturnih dejavnosti, prostovoljskih, društvenih in drugih dejavnosti, pripadniki različnih etničnih skupin prebivalstva ...

Ad 2.) Zgledi vlečejo – videopromocija aktivnega staranja

Ciljne skupine: **mentorji, svetovalci, organizatorji in izvajalci VŽU**, še posebej **neformalnih oblik učenja odraslih, TVU, UTŽO**, medgeneracijskega učenja, učenja znotraj ranljivih skupin prebivalstva, **predstavniki društvenega življenja upokojencev** (prek ZDUP), lokalnih skupnosti, prostovoljskih in drugih organizacij ...

Ad 3.) Video in MM-gradiva v podporo razvoju kariernih poti

Ciljne skupine: **učitelji v programih za odrasle – PUM, UŽU, mentorji, svetovalci, organizatorji in izvajalci IO; svetovalci na zavodih za zaposlovanje; mladi** na začetku karierne poti, **starejši na križpotjih** in **najširša javnost**, saj se vsakdo na svoj način sooča z vprašanji načrtovanja in osmišljanja etap življenjske poti.

3.0 REZULTATI DELA v projektu Zgledi vlečejo

3.1 Kaj smo s kampanjo Zgledi vlečejo doslej dosegli?

Video-publikacije iz zbirke **Zgledi vlečejo** so bile uspešno vključene v program usposabljanja za medkulturne kompetence. Predstavitev delavnice in uporabe videa za uveljavljanje pozitivnih vrednot na področju medkulturnega dialoga, spoštovanja drugačnosti in uveljavljanja lastne vrednosti, je bila vključena tudi v spletno publikacijo dr. Natalije Vrečer (ur.), Medkulturne kompetence v izobraževanju odraslih, ki je ob podpori MŠŠ izšla januarja 2009, v založništvu Andragoškega centra Slovenije. Naslov prispevka je: **Zmožnosti in veščine za kakovostno delovanje v večkulturnih okoljih** : Videodelavnica (90 minut), vključena v program usposabljanja za interkulturne kompetence, ACS 2007/2008 (Zasnova in izvedba video-delavnice ter avtorica prispevka: **Slavica Borka Kucler, ACS**).

3.1.1 Zgledi vlečejo, predstavljeni na mednarodnih strokovnih in drugih srečanjih:

Promocijske prijeme in primere dobre prakse v kulturi učenja smo uspešno promovirali v mednarodnih političnih (v EU v času slovenskega predsedovanja ter ob predstavitev dobre prakse v okviru EYID), strokovnih (LLinE v Helsinkih, januar 2009; zaključna konferenca projekta FACE IT!, Iași, Romunija, julij 2008; regionalni posvet 'Adult Learning Action plan: from policy to practice', Ljubljana, november 2009) in festivalskih krogih (Estonija, nov. 2009, mednarodni seminar *Network and partnerships for promotion of adult education*)

Lepo je bila sprejeta predstavitev promocijske kampanje na Bledu, **v programu študijskega obiska estonskih koordinatorjev festivala učenja (*Estonian versus Slovenian Learning Festival – Exchange of Experiences*, Estonian Study Visit to Slovenia, 19–23 September 2008, Ljubljana/Bled).**

Na zaključni konferenci projekta FACE IT!, ki je na inovativen način preverjal možnosti poučevanja aktivnega državljanstva preko družinskega učenja, smo v eno in pol urni delavnici **Study Circles, a Collaborative Form of Learning and Action – Simulation** uporabili filme, ki predstavljajo učenje v študijskih krožkih. Izbrane so bile predstavitve, ki so omogočale učinkovito identifikacijo udeležencev delavnice, in jih spodbujale k lastnemu angažiranju v lokalnem okolju. Širši izbor posnetkov je bil uvrščen tudi na CD priročnika FACE IT! Handbook – How to Develop a Family Learning Approach to Active Citizenship.

Predstavitev kampanje **na konferenci LLinE, Lifelong learning as a right**, januarja 2009 v Helsinkih: konferenca je bila posvečena evropskemu pogledu na vprašanje vseživljenjskega učenja kot pravice. Zbrani strokovnjaki, izobraževalci, organizatorji izobraževanja, odločujoči v politiki in promotorji smo skušali temo osvetliti s stališča zakonodaje, temeljnih človekovih pravic, kompetenc, znanj za potrebe trga dela, pravic oseb s posebnimi potrebami, predvsem pa dobrih praks na vseh omenjenih področjih, ki naj bi udeležence spodbudile k iskanju novih, izvirnih poti v prihodnost. *Zgledi* so bili predstavljeni v delovni skupini (Workshop 2: **Inclusion, advocacy and empowerment**), ki je obravnavala vseživljenjsko učenje kot pot do socialne vključenosti, zagovorništva pravice odraslih do učenja ter opolnomočenja. Predstavitev kampanje *Zgledi vlečejo* je bila idealno umeščena v kontekst delavnice in prepoznana kot zgleden promocijski ukrep na tem področju!

Konferenca je bila v organizaciji fundacije in mednarodnega uredništva **revije Lifelong Learning in Europe (LLinE)**, ki je v **junijski številki** nekaj zanimivih prispevkov sodelujočih na konferenci tudi objavila. Med objavami je tudi **predstavitev slovenskega primera dobre**

prakse na področju promocije kulture učenja (*Role models attract : Learning is an adventure that can significantly change anyone's life*). Prispevek Andragoškega centra Slovenije k promociji vseživljenjskega učenja s pomočjo videa in primerov dobre prakse je bil na konferenci predstavljen v obliki video-delavnice, zato je dragoceno, da so prispevku dodali tudi kratko predstavitev vseh video- oziroma MM-publikacij, ki so izšle v okviru promocijske kampanje (str. 94), ter nekaj številskih indikatorjev, ki pričajo o tehtnosti kampanje (*The Role Models Attract campaign in numbers*).

Publikacije so bile uporabno orodje pri predstavitvah primerov dobre prakse VŽU in video-promocije tako za predstavnike financerjev oziroma izobraževalne in socialne politike (MDDSZ: Publikacije in posamezne video portrete – npr. Mercator in PUM Ajdovščina – so uporabili na Nacionalnem posvetu Urada RS za mladino **Življenjski pogoji mladih v Sloveniji** dne 17. 11. 2009 na Brdu pri Kranju, na 12. konferenci **O ravnanju z ljudmi pri delu (HRM) 2009**, 8.-9. 10. 2009 v Kranjski Gori ter na 9. konferenci **Izobraževalni management** 19. 11. 2009, Ljubljana; MK: Predstavitev zgledega primera promocijskih gradiv v ELMD 2008 na ravni EU).

3.2 Mnenja uporabnikov publikacij iz zbirke **Zgledi vlečejo in udeležencev delavnic:**

3.2.1 O publikaciji **Zgledi vlečejo I-III, Z učenjem do enakih možnosti za vse**, posebej o I. poglavju, **ne glede na narodnost, jezikovno in rasno pripadnost** (mnenja so prispevali udeleženci usposabljanja za medkulturne kompetence na ACS, leta 2007, na anonimnih evalvacijskih vprašalnikih):

»Video predstavitev je zelo nazorno pokazala praktične primere (ki jih je običajno na takšnih delavnicah premalo). Seveda bi bila smiselna tudi kakšna bolj poglobljena analiza posameznih kultur, vendar bi za to bilo potrebno več časa.«

»Video – primeri iz prakse so bili zelo dobri. Hvala«

»Zanimiv način dela – kombinacija predavanj, video delavnice, debate.«

»Različni pogledi posameznikov na različne ciljne skupine. Razgibano.«

»Morda še par besed o strahu oz. pogumu pri sprejemanju drugačnih. Praktični prikaz dejanskih situacij (video) je bil zelo nazoren.«

O publikaciji **Zgledi vlečejo I-III, Z učenjem do enakih možnosti za vse**, posebej o III. poglavju, **ne glede na starost, družinsko in socialno poreklo:**

»Spoštovani,

z veseljem vam sporočam, da smo vaše kratke prikaze dobitnikov priznanj z Univerze za tretje življenjsko obdobje – izjave predlagateljev, mentorjev, študentov – že doslej s pridom uporabili. Filmi so namreč zaokrožen prikaz dela dobitnikov in nas, ki jim stojimo ob strani. V filmih prav posebej cenimo povezavo pogledov različnih strani. Še več, izjave ste povezali v celoto na način, da lahko zlahka zagledamo vrednost programa in doživljanja vseh vpletenih.

Filmi so dobra in ilustrativna podlaga izobraževanju naših mentorjev, predstavnikov slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje in drugih. Služijo tistim, ki se vpisujejo v naše programe in jim pomagajo k odločitvi, kam se vpisati. So v podporo uvajalnemu seminarju za mentorje starejšim odraslim, znotraj naših mednarodnih projektov IANUS, AESAEC.

Filme je Dušana Findeisen, izvedenka Evropske platforme starejših s sedežem v Bruslju, uporabila v svoji izvedeniški skupini kot vredno predstavitev izobraževalnega dela z »učenci« v poznejših letih življenja. Filmi ilustrirajo temeljno tezo Univerze, da skupno učenje omogoča osebno rast tako študentov kot mentorjev; raste znanje, pridobivajo se spretnosti, gradijo pa se tudi osebne lastnosti: več samozavesti, večja strpnost, zmožnost reči da in zmožnost reči ne, ...«

Maša Bizovičar, Univerza za tretje življenjsko obdobje / The Third Age University Ljubljana

3.2.2 O publikaciji **Zgledi vlečejo IV–VI, Svojim ciljem naproti** oziroma **Zgodnje obdobje kariere** (ZV IV.), **Srednje obdobje kariere** (ZV V.) **in Zrelo obdobje kariere** (ZV VI.): evalvacija uporabe je vključena v poročilo na straneh 7-8.

3.2.3 O publikaciji **Zgledi vlečejo VII** ter **VII.a, Bogatejši v različnosti** oziroma **Richness in Diversity**:

Publikacija je bila pripomoček pri izvedbi niza delavnic **Video v podporo usposabljanju za medkulturne kompetence**. Nekaj mnenj, ki so jih prispevali udeleženci usposabljanj na ACS, leta 2008, na anonimnih evalvacijskih vprašalnikih:

»Zelo dobrodošlo, da ste nam prikazali filme, ker vnesejo dodatno širino. Morda bi bilo dobro upoštevati oz. vključiti še povezovanje različnih starostnih skupin, npr. otroci in starostniki, ter različno spolno usmerjene.«

»Predstavitev je pokazala, da je potrebno sožitje različnih in drugačnih ljudi med seboj. Različnost nas medsebojno dopolnjuje in bogati.«

»Še več bi potrebovala v zvezi z: nepredvidenimi soočenji z drugačnostjo in obvladovanjem veščin komunikacije (upoštevajoč kulturne posebnosti).«

»Video predstavitev je zelo nazorno pokazala praktične primere (ki jih je običajno na takšnih delavnicah premalo). Seveda bi bila smiselna tudi kakšna bolj poglobljena analiza posameznih kultur, vendar bi za to bilo potrebno več časa.«

»Vaja na koncu je zelo koristna za ozaveščenje in ukrepanje (ideje, kako reševati multikulturne zadeve). Prvo vajo kvalitetna izvesti. Preveč časa smo v skupini porabili za dešifriranje naloge.«

»Video delavnica je bila prijetna popestritev izobraževanja, ki je ponudila vpogled v različna mnenja n nekaj novih informacij.«

»Zanimiv način dela – kombinacija predavanj, video delavnice, debate.«

»Na delavnici sem poglobila oziroma osvežila pridobljeno znanje v preteklosti. Vsekakor pa mi je bilo na delavnici všeč, da smo se posluževali vseh aspektov znanja.«

»Jasnejša navodila – velikokrat nisem vedela, kaj naj pravzaprav počnem. Več primerov iz razvitejšega sveta.«

»Zanimivo bi bilo slišati mnenje in izkušnje udeležencev, ki so več let živeli v določenih državah, kakšne so bili njihovi vtisi, morebitni problemi, nesporazumi ali konflikti v medkulturnih situacijah.«

»Zanimivo zastavljena delavnica, zaradi nenatančnih navodil morda nismo zmogli uresničiti tega, kar bi lahko – Kakšno je srečevanje različnih kultur.«

»Video delavnica se mi je glede na čas trajanja (kratka) zdela dobro zastavljena in zanimiva. Menim, da v tako kratkem času in bi mogla prejeti več občutka za medkulturne kompetence. Hvala«

»Delavnica je bila med boljšimi v moji osebni zgodovini seminarjev. Predavateljica je poleg znanja in teoretične podkovanosti izražala predvsem dobre retorične sposobnosti, izžarevala toplino in kar je najpomembnejše, dala besedo nam – udeležencem. Hvala!
Maja S.

P.S. Edina se je spomnila na 10.12., ki je tudi današnji datum, predvsem pa dan človekovih pravic in nam razdelila Evropsko konvencijo o človekovih pravicah.«

3.2.4 O publikaciji **Zgledi vlečejo VIII., Učenje – vrata v svet novih priložnosti / Learning – doorway to the world of new opportunities:**

- dragoceni so pozitivni odzivi financerja, MDDSZ, ki je odtlej še večkrat zaprosil ACS za pripravo ustreznih video-gradiv za predstavitve v mednarodnem prostoru;
- gradivo je dobrodošel pripomoček strokovnjakom in sodelavcem v stikih s tujino pri predstavitvah dobrih praks kulture učenja v Sloveniji.

4.0 NAČRTI ZA PRIHODNOST

Z učenjem lahko pomembno prispevamo h **kakovostnejšemu življenju v lokalnih skupnostih**. Mnogi so našli ustrezen odgovor na osebna iskanja in potrebe lokalnih skupnosti v različnih oblikah občestvenega učenja, bodisi v študijskih krožkih, društvih, učečih se krajevnih skupnostih ali na univerzah za tretje življenjsko obdobje.

Glede na to, da so v zadnjem obdobju najbolj izražene potrebe po **učenju in usposabljanju za delo** ter za razvojne spodbude **za izhod iz gospodarske krize**, pa tudi **za zdravo življenje, varovanje okolja, medgeneracijsko sodelovanje, za prostovoljske in druge dejavnosti starejših**, moramo v ospredje postaviti uspešno prakso vseživljenjskega učenja na teh področjih in jo s primeri dobre prakse promovirati.

Vedno nova znanja so potrebna za **odgovoren odnos do okolja** s poudarkom na načelu trajnosti, za **kakovostno sožitje v večkulturnih okoljih**, za **aktivno staranje**, za kulturo **prostovoljstva**, za **ustvarjalnost** in **socialno povezanost/vključenost**, pa tudi za **kakovostno preživljanje prostega časa** v vseh življenjskih obdobjih.

Pri načrtovanju MM-publikacij in promocijskih gradiv ter ukrepov znotraj kampanje *Zgledi vlečejo* bo torej potreben poseben **posluh za omenjene poudarke**, še posebej za njihov pozitivni socialni naboj in etične vrednote, ki jih nosijo v sebi, utreti pa bo treba tudi novih poti za njihovo **učinkovito promocijo**.

Načrt delavnic za uporabnike video-publikacij *Zgledi vlečejo* v izobraževalne in promocijske namene smo v skladu s konceptom nadaljnjega razvoja projekta temeljito **prenovili**, **vsebinsko povezali z načrtom izvedbe fokusnih skupin** in zato izvedbeni del preložili na leto 2010, ko ga bomo obogatili z izsledki fokusnih skupin.

Priloge: Pregled opravljenih nalog / tabela (**pril. 1**), Izvedbeni načrt delavnice (**pril. 2**)

Poročilo pripravila: **Slavica Borka Kucler**

Sodeloval: **Darijan Novak**

Ljubljana, december 2009

Priloga 1: **PREGLED OPRAVLJENIH NALOG v Promocijski kampanji ZV (2007–2009)**

Izdane publikacije:

Zbirka + naklada:	Naslov publikacije:	Kaj vsebuje	Namen + predvajanja:
<p>Zgledi vlečejo 1-3:</p> <p>Naklada: 100 + 40 naknadno nasn.)</p> <p><u>Stanje dne 31. 12. 2009:</u> 1 izv. (soba 216) <u>Potrebe:</u> NI zazn.</p>	<p>Z vseživljenjskim učenjem do enakih možnosti za vse</p> <ul style="list-style-type: none"> ne glede na narodnostno, kulturno ali rasno pripadnost ne glede na invalidnost, bolezen ali zaostanek v razvoju ne glede na starost in družinsko ter družbeno okolje 	<p>vložna knjižica + DVD z menijsko izbiro treh vsebin</p>	<p>Prispevek k promociji Evropskega leta enakih možnosti za vse (ELEM 2007)</p> <p>Število prejemnikov videa: 93 (NUK, ACS, 11 LU, 6 šol, 14 izobraževalnih organizacij/ustanov, 14 drugih izvajalcev TVU, 2 financerja, 4 knjižnice, 7 avtorjev, 21 dobitnikov priznanj, 11 udeležencev delavnic)</p> <p>Št. razdeljenih izvodov: 139</p> <p>Število evident. predvajanj: ni zbirnega podatka; predvajanje v okviru spremljevalnih vsebin TVU, uglasenih s temo evropskega leta, ali kot didaktični pripomoček na delavnicah (9x na delavnicah ACS), v šolah, na srečanjih ravnateljev (2x) ...</p>
<p>Didaktični komplet: Zgledi vlečejo 4: Zgledi vlečejo 5: Zgledi vlečejo 6:</p> <p>Naklada: 420 publ. 3x 120 izv.= 360 + 20 kompl. nakn. nasnetih = 60 izv.</p> <p><u>Stanje dne 31. 12. 2009:</u> 6 izv. (soba 216), <u>Potrebe:</u> še povpr.!</p>	<p>Svojim ciljem naproti I-III, didaktični komplet</p> <ul style="list-style-type: none"> Zgodnje obdobje kariere Srednje obdobje kariere Zrelo obdobje kariere 	<p>3x vložna knjižica + 3x DVD s predstavitvami kariernih poti</p>	<p>Prispevek k promociji vloge učenja pri razvoju kariere v različnih obdobjih, namenjen predvsem izobraževalcem, svetovalcem, staršem, pa tudi najširši javnosti za spodbujanje učenja na karierni poti.</p> <p>Število prejemnikov publik.: 60 (NUK, ACS, 14 LU, 5 šol, 11 izobraževalnih org.+ustanov, 14 drugi izv. IO, 2 financerja, 6 knjižnic, 5 avtorjev, ZRSZZ)</p> <p>Št. razdeljenih pos. izvodov: 395 evidentiranih (44 posamičnih + 351 izvodov v kompletih MM-publikacij);</p> <p>Število razdeljenih kompletov: 117 (x3=351)</p> <p>Število evident. predvajanj: ni zbirnega podatka (telefonska evalvacija v evalvacijskem poročilu)</p>

<p>Zgledi vlečejo 7:</p> <p>Naklada: 120 izv. + 30 dosn. = 150 izv.</p> <p><u>Stanje dne 31. 12. 2009:</u> 16 izv. (s. 216) <u>Potrebe: še povpr.!</u></p> <hr/> <p>Zgledi vlečejo 7a:</p> <p>Naklada: 50 izv. + 60 dosn. = 110 izv.</p> <p><u>Stanje dne 31. 12. 2009:</u> 3 izv. (s. 216) <u>Potrebe: še povpr.!</u></p>	<p>Bogatejši v različnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenje – pot k sebi in vrata v svet • Ljudstvo z Jutrovega • Samopodoba Slovencev in pripravljenost na dialog <hr/> <p>Bogatejši v različnosti / Richness in Diversity (English subtitles)</p>	<p>Vložna knjižica + 1x DVD z menijsko izbiro treh vsebin + didaktični uvod;</p> <hr/> <p>Dvojezični ovitek + angl. vložna knjižica + angleško podnaslovljeni DVD</p>	<p>Prispevek k video- in TV-promociji Evropskega leta medkulturnega dialoga (ELMD 2008), premierno predvajan ob odprtju TVU 2008 v Mariboru.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Video je predvajala mreža slovenskih regionalnih in zasebnih, predvsem kabelskih TV; - Izvajalci TVU v okviru svojih dogodkov; <p>Število prejemnikov publik.: 61 (13 TV, izvajalci TVU) Število evident. predvajanj: najmanj 33 (predvajano v mreži TVU, na slovesnosti ob odprtju TVU, najmanj 21 predvajanj v mreži kabelskih in regionalnih TV-postaj)</p> <p>Angleško podnaslovljeni video, ZV 7a, je bil predstavljen na mednarodnih srečanjih in EU-dogodkih. Več v evalvacijskem poročilu. Število prejemnikov publik.: 77; evid.razdel.: 99 Število evident. predvajanj: 7x na medn. srečanjih; 2x v programih za tujce; 2x na medn. konferencah</p>
<p>Zgledi vlečejo 8</p> <p>Naklada: 50 izv. + 110 izv. dosnetih = Skupaj: 160 izv.</p> <p><u>Stanje dne 31. 12. 2009:</u> 26 izv. (s. 216) <u>Potrebe: še povpr.!</u></p>	<p>Učenje – vrata v svet novih priložnosti / Learning – doorway to the world of new opportunities (English subtitles)</p>	<p>Dvojezični ovitek + angleško podnaslovljeni DVD z 12 video portreti</p>	<p>Nadgradnja 12 video-portretov dobitnikov priznanj ACS 1997–2007 za animacijo različnih ciljnih skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predstavljeno na konferenci MDDSZ: <i>Delo za mlade – blaginja za vse</i>, april 2008, - na <i>Festivalu slovenskega šolstva – Ustvarjalnost in inovativnost pri učenju</i>, maj 2008, (MŠŠ), - zaključna konferen. FACE IT!, Romunija, julij 08; <p>Število prejemnikov publik.: 83 (NUK, knjižnica ACS, ACS-zaposleni, avtorji, financerji, izvajalci IO) Število evident. predvajanj: 5x na konferencah; 4x na prired. zavoda Moja sošeska; v progr. Štud. arene Število razdeljenih publikacij: 115</p>

Načrtovane publikacije z že izoblikovanim konceptom:

Zbirka + naklada:	Naslov DVD-ja oz. MM-komleta:	Kaj vsebuje	Namen:
Zgledi vlečejo 9: Naklada:	Veseli in ustvarjalni v tretjem življenjskem obdobju <ul style="list-style-type: none"> • Še veliko lahko dam (zgledni primeri posredovanja znanja drugim v tretjem življenjskem obdobju) • Z roko v roki za ohranjanje dediščine (medgeneracijsko učenje, prostovoljstvo, soc. vključenost ...) • Tretja univerza 	1x vložna knjižica + 1x DVD s strokovnim uvodom in menijsko izbiro	Promocija dejavnega staranja v okviru OP RČV 2007–2013. Temeljni namen je opogumiti starejše odrasle in njihove organizacije za aktivno staranje, še posebej, da usvojijo kulturo VŽU ter kulturo ustvarjalnosti in odgovornosti do samega sebe in skupnosti.
Zgledi vlečejo 9a: Naklada:	Veseli in ustvarjalni v tretjem življenjskem obdobju / ... (ustrezni prevod naslova), English subtitles	1x vložna knjižica v angl. + angl. podnasl. video	Promocija dejavnega staranja in primerov dobre prakse na evropski / mednarodni ravni.

Promocijski letaki:

Slovenski letaki Naklada: 7x 3.000	7 promocijskih letakov s portretom in citatom dobitnika priznanja + kontaktni podatki in koledar na hrbtni strani Format: 1/3 formata A4, primeren za knjižno kazalo	Knjižno kazalo, koledar 2009 ter 2010	Cilj letakov je animirati širšo, predvsem naključno javnost, na primer obiskovalce prireditev TVU, za aktivnejšo udeležbo v izobraževalnih programih, za pogumno soočanje z življenjskimi ovirami, izzivi ...
Angleški letaki Naklada: 7x 1.000	Istih 7 promocijskih letakov, prevedenih v angl. jezik.	-"	Cilj letakov je promocija primerov dobre prakse, priznanj ACS in TVU v tujini, še posebej na ravni EU ter v mednarodnem gibanju festivalov učenja.

Načrtovani promocijski letaki z že izdelanim konceptom:

Dvojezični, slovensko-angleški	5 promocijskih letakov s portretom in citatom dobitnika priznanja, primera dobre prakse v III. življenjskem obdobju + kontaktni podatki in koledar na hrbtni strani Format: 1/3 formata A4, primeren za knjižno kazalo (mutacija)	Knjižno kazalo, koledar 2011 ter 2012	Cilj letakov je animirati širšo javnost, še posebej pa pripadnike starejše generacije v njihovih družtvih, za aktivno staranje, udeležbo v izobraževalnih in drugih programih, za socialno vključenost ..., mlajše generacije pa za medgeneracijsko solidarnost. Namen dvojezične izdaje je promocija na ravni EU oziroma v okviru mednarodnega gibanja festivalov učenja.
--------------------------------	--	---------------------------------------	---

Izvedene video-delavnice:

Vsebina delavnice	Uporabljeno gradivo s področja Zgledi vlečejo	Izvajalec/avtor del.; št. izvedb	Cilji delavnice + kontekst
Medkulturni dialog: Zmožnosti in veščine za kakov. delovanje v medkulturnih okoljih	Zgledi vlečejo 1-3 , Z vseživljenjskim učenjem do enakih možnosti za vse, ne glede na narodnostno, kulturno ali rasno pripadnost. Zgledi vlečejo 7, Bogatejši v različnosti	SBK Število izvedb: 6	Cilj delavnice je bil poudariti pomen videa v medkulturnem dialogu in izpostaviti primere dobre prakse med dobitniki priznanj ACS. Delavnica je bila načrtovana in izvajana v okviru usposabljanj za medkulturne kompetence po programu dr. Natalije Vrečer, ACS, dec. 07 ter jan., sept., okt. 08.
The 'Role Models Attract' campaign	Zgledi vlečejo 7a, Bogatejši v različnosti / Richness in Diversity (English subtitles) + Demonstracija ostalih promocijskih gradiv v zbirki Zgledi vlečejo, v živo in v PPP.	SBK Število izvedb: 1	Cilj delavnice je bil predstaviti strategijo, ozadje in pomen video-promocije, ki jo izvaja ACS, še posebej promocijske kampanje Zgledi vlečejo, predstaviti publikacije ZV 1-8 in ciljne skupine. Delavnica je bila izvedena v Helsinkih, jan. 2009, na Konferenci LLine, <i>Vseživljenjsko učenje kot pravica?</i>

Načrtovane delavnice s pripravljenim konceptom izvedbe:

Vsebina delavnice	Uporabljeno gradivo s področja Zgledi vlečejo	Izvajalec / avtor delavnice	Cilji delavnice + kontekst
<p>Uporaba videa v načrtovanju poklicne poti</p>	<p>Zgledi vlečejo 4-6, Svojim ciljem naproti I-III, didaktični komplet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zgodnje obdobje kariere • Srednje obdobje kariere • Zrelo obdobje kariere 	<p>Petra Javrh</p>	<p>Cilj delavnice je predstaviti mnogovrstno uporabo, ki jo video omogoča, za različne ciljne skupine (pedagogi, svetovalci za zaposlitev, svetovalci v centrih VŽU, mentorji, mentorji PUM, starši, izvajalci IO ...) ter ozadje in pomen video-promocije, ki jo izvaja ACS.</p>
<p>Uporaba videa za promocijo aktivnega staranja</p>	<p>Zgledi vlečejo 9, promocijsko-didaktični komplet</p>	<p>SBK</p>	<p>Cilji delavnice: predstaviti prednosti poupokojitvenega obdobja, promovirati nove možnosti – predvsem občestvenega učenja, učenja za samopomoč, medgeneracijskega učenja, prostovoljstva, solidarnosti v skupini starejših, predaje znanja, pridobivanja novih znanj za socialno povezanost in aktivno staranje.</p>
<p>Uporaba videa v promociji IO</p>	<p>Zbirka publikacij Zgledi vlečejo Koncept izvedbe:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) adaptacija koncepta predstavitve kampanje Zgledi vlečejo v Helsinkih; b) adaptacija koncepta delavnice iz usposabljanja za medkulturne kompetence. 	<p>Darijan, SBK</p>	<p>Cilj delavnice je predstaviti mnogovrstno uporabo, ki jo video omogoča, za različne ciljne skupine (pedagogi, svetovalci v centrih VŽU, mentorji, mentorji PUM, starši, izvajalci IO, izvajalci prireditev TVU, kulturni animatorji, animatorji v društvih jezikovnih manjšin v RS ...), prikazati pomen video-promocije, ki jo izvaja ACS, še posebej promocijske kampanje Zgledi vlečejo in publikacij, ki smo jih izdali v projektu.</p>

Pripravila: **Slavica Borka Kucler**; sodelovala: **Darijan Novak, dr. Petra Javrh**
Ljubljana, junij 2009
Dopolnjeno: december 2009

Priloga 2:

ZMOŽNOSTI IN VEŠČINE ZA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE V VEČKULTURNIH OKOLJIH

Videodelavnica (2 šolski uri),
Zasnova in izvedba videodelavnice: **Slavica Borka Kucler**

Večkulturna okolja in medkulturni dialog

Živimo v stičišču časov, kultur in civilizacij. S komunikacijsko odprtostjo v svet in z neposrednim vstopanjem v mednarodne povezave sta mobilnost in večjezičnost čedalje bolj nepogrešljivi, z večjo prepoznavnostjo v svetu pa postajamo tudi priljubljena turistična destinacija. Kot razvitejša družba smo zanimivi tako v tokovih ekonomske migracije, pa tudi kot prehodno območje za ilegalne priseljence in trgovino z ljudmi.

Avtohtone narodne manjšine uživajo pri nas že od nekdaj dokaj dobro varstvo in podporo države, slabše pa se godi migracijsko pogojenim etničnim skupinam, katerih pripadniki izvirajo iz republik nekdanje Jugoslavije in so po osamosvojitvi Slovenije ostali pri nas kot stalni prebivalci oziroma državljani različnih narodnosti. Sistemsko se je v zadnjih letih začel reševati le položaj Romov, pa še ta z velikimi težavami.

Novo okoliščine nas silijo k razmisleku, kako se usposobiti za kakovostno sožitje v različnosti in se izogniti uničujočim učinkom trka kultur in civilizacij. Iztočnice za razmislek so ponujali tudi vsebinski poudarki Evropskega leta medkulturnega dialoga, ELMD/EYID 2008. V tem kontekstu smo se lotili zasnove programa usposabljanja za medkulturne kompetence, katerega del je tudi videodelavnica, temelječa na primerih dobre prakse, kakršne najdemo med dobitniki priznanj ACS in mednarodnih priznanj prvega regionalnega festivala učenja v jugovzhodni Evropi.

Koncept videodelavnice

Namen videodelavnice je podpreti cilje usposabljanja, predvsem čim bolj vsestransko osvetliti pomen **medkulturnih kompetenc**⁸. Pri tem izhajamo iz domneve, da se je za medkulturni dialog mogoče usposobiti ali – bolje – vzgojiti, dobrodošlo orodje pri doseganju tega cilja pa je prav videogovorica, ki zmore sprožiti tudi čustva, identifikacijo in imaginacijo.

---

⁸ Medkulturne kompetence razumem kot zmožnosti in veščine, pomembne za kakovostno delovanje v večkulturnih okoljih.

Odzivanje na zahteve večkulturnega okolja postane tako bolj zavestno, predvsem pa bolj celostno.

Cilji delavnice

Udeležencem videodelavnice sem želela:

- predstaviti celoto bivanja kot polje različnosti, različnost samo pa kot ontološko (ne le antropološko) razsežnost in vrednoto;
- opozoriti na nujnost usvajanja posebnih veščin za medkulturno komunikacijo;
- predstaviti raznovrstnost medkulturnih kompetenc;
- opozoriti na pomen lastne samopodobe za ustrezen medkulturni dialog;
- predstaviti pomen celostne informacije in možnosti zlorab, ki jih omogoča video;
- izpostaviti pomen učenja in spodbujanja kreativnosti za kakovostno vključevanje priseljenih oseb v socialno okolje;
- predstaviti pozitivno animacijsko vlogo druženja in učenja, po možnosti p. v. strokovnjakov ali mentorjev iz matičnih kulturnih/nacionalnih skupnosti.

Pričakovani standardi znanj

Standardi znanj, ki jih zasledujemo, so neposredno povezani s cilji, ki jih želimo doseči, zato so opredeljeni takole:

- sodelovanje na delavnici naj bi prispevalo k bolj celostnemu pogledu na temeljne medkulturne kompetence (MK), upoštevajoč sinergijo **znanj, iznajdljivosti, prilagodljivosti, empatije, spoštovanja** mnenjske in drugih **različnosti**, osebne **samozavesti** in **etičnosti**;
- omogočilo naj bi soočenje s **pozitivno vlogo mentorja/učitelja/svetovalca** kot **katalizatorja** medkulturnega dialoga, sprejemanja različnosti ... in
- seznanjenost s **temelji spoštovanja drugačnosti** v polju medkulturnosti;
- seznanjenost s **primeri dobre prakse** kot izhodišči/orodji za oblikovanje lastnih vzorcev ravnanja pri delu v medkulturnih sredinah;
- še zlasti naj bi bil izpostavljen pomen odpiranja priložnosti za izobraževanje oziroma učenje (VŽU), delo in ustvarjalnost pripadnikov kulturnih okolij, različnih od večinskega, kar omogoča utemeljen občutek enakovrednosti in soodgovornosti.

Medkulturne kompetence – njihova raznovrstnost

Medkulturne kompetence (MK) razumem kot **zmožnosti in veščine za kakovostno** (konstruktivno in učinkovito) **delovanje v večkulturnih okoljih**. Pri orientaciji v njihovi

raznovernosti sem se oprla na avtorje Hilde Van Eyken, Andreea Farcasiu, Marianne Raeymaeckers, Radu Szekely, Ingrid Wagenhofer, ki obravnavajo temeljne kompetence, pomembne za izobraževalce odraslih, in – upoštevajoč dejstvo, da smo usposabljanje namenili pedagogom in drugim zaposlenim v javnih službah, ki se srečujejo z drugačnostjo – izpostavila naslednje⁹:

ZNANJE (večplastno, zajema tudi razgledanost) prispeva k večji medkulturni občutljivosti, k dobri samopodobi in premaguje strah pred drugačnostjo:

- poznavanje različnih **kultur** (religije, zgodovine, umetnosti);
- poznavanje **naravnih danosti** (geografije, naravnih virov, znamenitosti);
- poznavanje **socialnega konteksta** (razvitosti, političnih ureditev ...);
- znanje **jezikov**.

IZNAJDLJIVOST v nepredvidenih soočenjih z drugačnostjo.

PRILAGODLJIVOST ali zmožnost za usvajanje novih oblik vedenja.

EMPATIJA oziroma **ODPRTOST** za ponotranjeno odzivanje ob srečevanju z drugačnostjo.

POTRPEŽLJIVOST in umirjenost pri vzpostavljanju komunikacije in doseganju ciljev.

UPOŠTEVANJE MNENJSKE RAZLIČNOSTI: politične, religiozne, kulturne ...

JASNA ZAVEST O LASTNI KULTURNI IDENTITETI, ki ne temelji na etnocentrizmu ali drugih oblikah izločanja (religioznega, rasnega ...).

SPREJEMANJE IN PONOTRANJENOST ETIČNIH VREDNOT, kar je še posebno pomembno, ker je ravnanje v nepredvidenih okoliščinah vedno izraz ponotranjenih, torej dejanskih in ne deklarativno priznanih vrednot.

OBVLADOVANJE VEŠČIN KOMUNIKACIJE je večplastna kompetenca, ki obsega **komunikativnost**, **izražanje občutkov** v osebnih stikih in pri delu v skupini, zmožnost **povezovanja**, vodenja **odprtega dialoga**, tenkočutnost in **pozornost** do sodelujočih (do drugega), dragocen pa je tudi smisel za reševanje konfliktov **s humorjem!**

Vsebine delavnice

1. **multikulturalnost** in **medkulturni stiki** (dialog) **kot zahteve časa**: osvetlitev vzrokov;
2. **temelji medkulturnega sožitja in MK**: vrednote evropskega humanizma (**Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin**); svetost – enkratnost, neprecenljivost in zato neodtujljivost – življenja (po **dr. Tinetu Hribarju**); **dokumenti OZN** (Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Deklaracija OZN o otrokovih pravicah, Konvencija o otrokovih pravicah); **dokumenti EU** in pozitivna

---

⁹ Hilde Van Eyken, Andreea Farcasiu, Marianne Raeymaeckers, Radu Szekely, Ingrid Wagenhofer: **Developing Skills for Efficient Communication with People from Different Cultural Backgrounds**, Basic Trainer Competencies; Deurne – Karjaa – Sibiu – Vienna, April 2005.

zakonodaja RS (Evropska konvencija o varovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin – temelj delovanja Evropskega sodišča za človekove pravice; Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic; Varuh človekovih pravic RS);

3. **psihološko-pedagoški vidik**: vsebine posredujemo tako, da udeležencem omogočamo soočenje z lastno **empatičnostjo, s stereotipi, z odzivanjem na nepričakovane okoliščine**, s pripravljenostjo na **sodelovanje** (kritični samospogled);
4. **predstavitve primerov dobre prakse**: temelji na predvajanju videoportretov, zbranih na DVD-ju *Zgledi vlečejo 1–3, Z učenjem do enakih možnosti za vse* ali tematskih sklopov mm-kompleta *Bogatejši v različnosti* (Zgledi vlečejo 7);
5. **komentiranje** in predstavitev rezultatov ter **pridobivanje povratnih informacij**, pomembnih za izboljšave v izvedbi delavnice, nadgradnjo programa ...

Možnosti izvedbe:

Časovni okvir: 120 minut

- Dve šolski uri oziroma 90 minut – z možnostjo krajšega odmora ali brez njega ali
- dve polni uri z odmorom.

Poskusna izvedba je bila omejena le na eno polno uro (60 minut), vendar je zmanjkovalo časa za umirjeno predstavitev videa in za sklepne ugotovitve, poročanja in evalvacijo.

Koncept dela

Umirjanje in osredotočanje na obravnavano problematiko ter animacija s pomočjo videa. (Trajanje: **3'**, izbor: **glede na sestavo skupine**)

Udeležencem ustvarimo pogoje za **sodelovalno učenje z možnostjo samospogleda**: najučinkoviteje je mogoče izpeljati delavnico s 15 do 20 udeleženci, razdeljenimi v 3 do 4 delovne skupine:

- za vsako skupino moramo imeti pripravljeno lastno **polje identifikacije** (npr.: Romi, priseljenci iz nerazvitih območij, Muslimani, priseljenci iz razvitih držav, priznane/nepoznane manjšine v RS);
- za osvetlitev dogajanja v »**polju identifikacije**« moramo imeti na voljo **video s primeri dobre prakse**, segajoče na isto področje (primeri dobre prakse učečih se Romov, priseljencev, manjšin ... ali pedagogov z izvirnimi programi zanje), kar pomeni, da **se izogibamo identifikacijam, ki jih ne moremo podpreti z videom**;
- naloge oziroma dejavnosti izbiramo tako, da omogočajo udeležencem soočenje z lastno **empatičnostjo, s strahovi in stereotipi, s potrebo po novih znanjih**,

(ne)strpnostjo, pripravljenostjo na **sodelovanje**, **dvojnimi merili**, **iznajdljivostjo** v novih okoliščinah, smislom za **humor**, **posluhom za drugega** ...;

- udeležence **opremimo z gradivi**, ki jim pomagajo do novih (spo)znanj ali jih napotimo na izbrane **spletne naslove** in naslove publikacij¹⁰ (deklaracije, konvencije, spletna stran Varuh človekovih pravic ...).

Primer izvedbenega načrta delavnice:

Kratka uvodna predstavitev (trajanje: 2 minuti)

Videouvod: Predvajanje vzorčnega videoportreta (trajanje: 3 minute; orodja: DVD-predvajalnik, projektor)

Predstavimo izhodiščne ugotovitve (trajanje: 10 minut; metoda: pogovor; orodja: PPP)

1. Živimo v času, zaznamovanem z večkulturnostjo:
  - V prvi polovici leta 2008 se je število prebivalcev Slovenije povečalo za 13.533 oseb, predvsem zaradi priseljencev z začasnim bivališčem v RS (število tujih državljanov z začasnim bivanjem pri nas se je povečalo za 11.397 oseb).
  - Ob koncu junija 2008 je v Sloveniji živel prek 80.000 tujih državljanov, med njimi je bilo 47.957 oseb s prijavljenim začasnim prebivališčem.
2. Povabimo udeležence, da navedejo nekaj vzrokov medkulturne raznolikosti:
NEKDAJ: ekonomski, kolonialni, raziskovalni in avanturistični.
DANES: **Spodbujanje mobilnosti**, še posebno v EU (sporočila ELMD 2008).
  - priznavanje in organiziranost **manjšin**;
  - **globalna povezanost** in nove mednarodne integracije (NATO, EU);
  - čedalje večja ekonomska in okoljska **soodvisnost**;
  - razviti, nerazviti (ekonomske migracije in ilegalno prebežništvo J→S ter V→Z);
  - vojna žarišča (→begunci, azilanti);
  - svet kot globalna vas – pretok informacij, razvitost potovalnih in komunikacijskih sistemov (mobilnost strokovnjakov, gospodarstvenikov, uradnikov, novinarjev ... turistov, delovne sile).
3. **Različnost bogati** – identificirati poskušamo nekaj temeljev ustreznega delovanja v medkulturnih stikih:

---

¹⁰ Na primer: Sprejemanje različnosti – korak do pravične družbe : raziskava. Mag. Nada Žagar et al., Črnomelj, ZIK Črnomelj/MDDSZ/ELEM 2007.

IZHAJAJOČ IZ NARAVE (Načelo drugačnosti je vkodirano v temelje biti.):

- niti dva lista na drevesu nista povsem enaka;
- niti dva kristala vode nista posnetek drug drugega;
- niti dva človeka nimata istega prstnega odtisa ...

IZHAJAJOČ IZ VREDNOT EVROPSKEGA HUMANIZMA:

SVOBODA: pravica MISLITI, GOVORITI, DELOVATI drugače.

BRATSTVO: človek človeku brat/bližnji; solidarnost, sočutje ...

ENAKOST: pred zakonom, ne glede na siceršnje razlike ...

SVETOST ŽIVLJENJA: človekovo življenje je enkratno in zato nedotakljivo oziroma sveto.

IZHAJAJOČ IZ MEDNARODNIH LISTIN, NAČEL, ZGODOVINSKIH IZKUŠENJ:

- vsaj dve besedili, npr. Deklaracije OZN o človekovih pravicah in Konvencije o otrokovih pravicah, priložimo gradivu za delavnico;
- opozorimo na načela EU: **ZDRUŽENI V RAZLIČNOSTI** (Bela knjiga o dialogu med kulturami v EU; Vodilo kampanje EYID/ELMD 2008);
- spomnimo se vojne na tleh nekdanje Jugoslavije, kjer so se ponovila grozodejstva, ki jih je Deklaracija OZN poskušala preprečiti (noben čas ni nesprejemljiv za razčlovečenje).

Razumevanje **različnosti** kot **vrednote** prispeva k bolj **celostnemu pogledu**:

- na spoštovanje in ohranjanje oblik **kulturne, jezikovne, religiozne, narodnostne in drugih različnosti**;
- na ohranjanje in varovanje **zgodovinske in kulturne dediščine**;
- na **varovanje okolja, trajnostni razvoj** (podnebne spremembe), **premoščanje prepadov med razvitimi in nerazvitimi ...**

Osrednji del delavnice (skupno trajanje: 45 minut; metoda: delo v skupinah, ogled videa, poročanje; orodja: PPP, DVD-predvajalnik, projektor, pano, lističi, pisala, lepilo).

I. PRVA NALOGA ZA UDELEŽENCE (trajanje: 10 minut; metoda: delo v **skupinah**)

Vreča usode (vaja v empatiji, prepoznavanju stereotipov).

Zjutraj se zbudim s spremenjeno identiteto! Ugotovite (več mogočih kombinacij, ki jih izbiramo glede na možnost izbire primerov dobre prakse na videu in posebnosti socialnega okolja):

- **Sem Rom(-kinja)** (iz Prekmurja, z Dolenjske, Bele krajine).
- **Sem priseljenc(-ka) iz nekdanje Jugoslavije** (Bošnjak, Hrvat, Makedonec, Srb ...).

- **Sem priseljenc(-ka) iz nerazvitega sveta.**
- **Sem priseljenc(-ka) muslimanske veroizpovedi.**
- **Sem priseljenc(-ka) iz evroameriškega območja** (razviti socialni standardi, svoboda veroizpovedi, samozavest, ukrepanje).
- **Sem pripadnik(-ca) slovenske skupnosti v Italiji/Avstriji.**
- **Sem pripadnik(-ca) nemške manjšine v Sloveniji.**

Navodilo/Osredotočimo se na vprašanja:

Kako bi se z novo identiteto spremenilo vaše življenje?

Kakšen bi bil vaš novi odziv na okolje?

Kakšen bi bil odziv okolja na vašo identiteto?

Kaj bi si v tem položaju od okolja želeli?

Kaj bi z novo identiteto lahko pričakovali od življenja?

Op.: Zgoščene/kratke ugotovitve, izražene čim bolj jedrnato, če je mogoče le z eno besedo, se vpišejo na listke, ki bodo pozneje pripeti na plakat/pano.

II. DRUGA NALOGA ZA UDELEŽENCE (trajanje: 10 minut; metoda: delo v **skupinah**)

Gre za vajo v empatiji, prepoznavanju stereotipov, ugotavljanju potrebnih znanj, solidarnosti, spoštovanju drugačnosti, iznajdljivosti ...

Sem: pedagog, socialni delavec, učitelj, svetovalc za zaposlovanje, uradnik v uradu za priseljence, kadrovik ..., srečujem se s predstavniki manjšine, katere usodo sem delil v prvi nalogi (tu mislim na vlogo, ki jo udeleženec dejansko opravlja v svojem življenju).

Navodilo/Osredotočimo se na vprašanja:

Kaj bi določalo moj odnos do osebe, s katero sem v stiku?

Kateri stereotipi bi delovali?

Kaj bi/česa ne bi od osebe pričakoval(-a)?

Kakšni bi bili moji občutki?

Op.: Ugotovitve (če je mogoče, izražene z eno besedo) zapišemo na listke in jih spnemo.

PREDVAJANJE VIDEA¹¹ (trajanje: 20 minut; metoda: ogled videa s primeri dobre prakse)

¹¹ Uporabne videopublikacije najdete v zbirki Zgledi vlečejo, npr.:

Kucler, B. S.: Z učenjem do enakih možnosti za vse, Zgledi vlečejo 1–3, prvo poglavje, Ljubljana, ACS 2007.

Kucler, B. S.: Bogatejši v različnosti: učenje za kakovostnejše sožitje v večkulturnih okoljih, Zgledi vlečejo 7, Ljubljana, ACS 2008.

Novak, D. (ur.): Učenje – vrata v svet novih priložnosti/Learning – doorway to the world of new opportunities: dobitniki priznanj ACS 2000–2007, Ljubljana, ACS 2008 (English subtitles).

Videopredstavitve izberemo glede na poudarke/identifikacije, ki smo jih izbrali (Romi, priseljenci iz nerazvitega sveta, narodnostne manjšine, samopodoba Slovencev, Slovenci kot manjšina ...).

III. NALOGA ZA UDELEŽENCE (trajanje: 5 minut; metoda: delo v skupinah)

Vrnemo se v položaj odločujočega, mentorja, uradnika, učitelja.

Preučimo svoje občutke po ogledu videa oziroma ob njem.

Op.: Ugotovitve (doživljanje, vprašanja, spoznanja), izražene v besedi ali dveh, izpišemo na listke ...

Sklepni del delavnice (skupno trajanje: 25 minut; metoda: oblikovanje panojev, predstavitve po skupinah, dialog z oblikovanjem skupnih ugotovitev)

IV. NALOGA ZA UDELEŽENCE (trajanje: 20 minut; plenarni del)

Navodilo: Vsaka skupina izbere referenta.

Pritrdimo listke, primerjamo zapise v stolpcih ...

Končamo s poročanjem o ugotovitvah, novih spoznanjih, občutkih, ki so se porodili med delavnico ...

Ali: Vsaka skupina predstavi svoj plakat in ga komentira.

(Odvisno od izbire: vsaka skupina oblikuje svoj plakat ali vse skupine vpisujejo ugotovitve v skupni, veliki plakat in zapise komentirajo.)

Zahvala, povabilo k izpolnjevanju evalvacijskih listov (trajanje: 5 minut)

Srečanje končamo z izpolnjevanjem evalvacijskih listov, ki jih že vnaprej priložimo gradivu za udeležence.